

Vogels en de eikenprocessierups

Diverse bronnen melden dat o.a. vogels eikenprocessierupsen op hun menu hebben staan.

(Deze vogels en insecten eten graag de eikenprocessierups:

Vogels, zoals de koolmees, pimpelmees, kauw, mus, spreeuw, koekoek en boomklever:

Insecten, zoals roofkevers, weekschildkevers en rupsenaaskevers:

Larven van de sluip- en gaasvlieg, sluip- en zweefwesp, wants en het tweestippelig lieveheersbeestje:

Grootoorvleermuis (bron: Advanta))

Daarbij valt op dat de meeste predatoren een voorkeur hebben voor de jongere levensfasen van de rups (eieren en jonge, nog onbehaarde rupsen). Het enthousiasme voor volledige behaarde 'rupsen en ook van in spinsel ingekapselde 'nesten' is aanzienlijk minder.



Er circuleren op internet video's van koolmezen die behaarde rupsen proberen te 'ontharen' door ze stevig door elkaar te schudden en langs takken te wrijven. Het is (nog) niet exact bekend waarom de mees deze energievretende actie uitvoert. Bij andere harige rupsensoorten wordt de prooi – zonder voorbereiding – in stukjes over de jonge mezen in het nest verdeeld. Besef dat een dergelijke actie veel energie van de vogel vergt, waardoor deze rups als voedselbron relatief onvoordelig is.

De brandharen zorgen niet alleen bij de mens voor jeuk; ook andere dieren hebben er last van. Het is nog niet duidelijk hoeveel last volwassen vogels (met hun veren) van de brandharen hebben. De jonge vogels in het nest hebben veelal nog geen veren (hooguit wat dons) en zullen mogelijk meer last ondervinden dan hun ouders.

Gangbare bestrijdingsmethoden

Voor de bestrijding met een aaltjessuspensie moeten de bomen liefst volledig in het blad zijn. Veelal worden hiermee ook mogelijk interessante (minder schadelijke) rupsen bestreden. Door deze toepassing eerder te laten plaatsvinden, worden de mogelijk interessante (minder schadelijke) rupsen minder getroffen (zij zijn nog niet aanwezig), terwijl de eikenprocessierups goed kan worden geraakt (blijft in de winter over). Ook bacteriën worden ingezet als bestrijdingsmethode.

Daarnaast worden krachtige stofzuigers ingezet; zeker als het gaat om de ingekapselde nesten. Nadeel is dat dit zeer tijdrovend en dus kostbaar is. Dit geldt ook voor het verbranden van nesten en inspuiten met lijm.

Het ziet er naar uit dat onzelveheersbeestjes, die meestal al relatief vroeg kunnen worden uitgezet als biologische bestrijders van bladluizen ook in de jonge fasen van de rupsen geïnteresseerd zijn.

Bij alle vormen van bestrijding dient men rekening te houden met de (on)mogelijkheden die de Wet natuurbescherming biedt.

Vogels als predator van de eikenprocessierups

Hierbij spelen een aantal factoren samen:

1. Geen enkele vogel zal volledig of grotendeels foerageren op slechts één soort rupsen. Zowel ouders en jongen zijn gebaat bij een gevarieerd menu.
2. Rupseneieren en jonge, onbehaarde rupsen zijn meer favoriet dan volledig behaarde rupsen of rupsen uit een ingekapseld 'nest'. Dit houdt in dat deze vorm van predatie het meest succesvol zal zijn in het begin van het seizoen.
3. Vogels als kool- en pimpelmezen handhaven in de broedtijd een territorium met een straal van ongeveer 10 – 12 m. Dit vermindert de beschikbaarheid voor andere vogelsoorten die het ook hebben gemunt op een specifiek rupsennest.
4. Er is aangetoond dat alleen het aanbieden van meer nestkasten voor koolmezen, pimpelmezen en boomklevers niet leidt tot een forse afname van het aantal rupsen.
5. Het ophangen van een nestkast is geen garantie dat deze nestkast ook effectief bewoont gaat worden. Naast onderdak zijn voedselaanbod en (het gevoel van) rust in het juiste biotoop de pijlers die gezamenlijk de broedkans vergroten.
6. Er is ook aangetoond dat het vergroten van de biodiversiteit zowel een positief effect heeft op de mate waarin de rupsen voorkomen als op de grootte van hun 'nesten'.

Voor de lange termijn houdt dit in dat meer diversiteit in boomsoorten (gemengde beplanting) wordt aanbevolen in gebieden met een relatief hoog percentage eiken.

Op korte termijn kan de aanplant van meer struiken en andere ondergroei helpen om meer geschikte biotopen te creëren voor meer vogelsoorten en andere predatoren.

Samengevat houdt dit in dat vogels, insecten en vleermuizen die de eikenprocessierups als onderdeel van hun voedsel hebben ontdekt slechts een **bepaalde bijdrage** kunnen leveren aan de bestrijding van de rups. Deze bijdrage is het grootst in het begin van het seizoen. Verbetering van de leefomgeving voor de predatoren zal helpen om hun bestrijdingscapaciteit te vergroten

Belangrijk blijft om **zo vroeg mogelijk** op te treden tegen de explosieve populatiegroei van de rups. De HVB blijft aanbevelen om elke waarneming van eikenprocessierupsen zo spoedig mogelijk bij de gemeente te **melden**.

Dat kan in de gemeente Den Haag op melding openbare ruimte of via telefoonnummer 14070.

(Kies in het formulier bij de vraag 'Komt uw melding overeen met 1 van de volgende onderwerpen?' voor 'Nee'. Kies vervolgens voor 'Dieren en hondenpoep'. Kies dan voor 'Eikenprocessierups'.)

Hoe vroeger een populatie bestreden wordt, des te kleiner zal populatie uiteindelijk zijn.

Het is ook van belang om voor de inval van winter zoveel mogelijk nesten te verwijderen, zodat het aantal overwinteringen (=populatieopbouw in het volgend voorjaar) zo gering mogelijk is.